

[Cesta myšlení]

A

„Filosofická literatura“ je tak početná, rozmanitá a nejrůznější kvality, že je nemožné pro jedince, aby se s ní mohl nějak široce seznámit a „vypořádat“, tj. aby ji mohl celou posoudit a vybrat si z ní podle svého úsudku to nejlepší. Proto je pro každého myslícího a filosofujícího člověka nezbytné se ve svém myšlení celoživotně ubírat nějakou cestou, eventuelně – jak to kdysi bylo přirovnáno – prokopávat a provrtávat se tou obrovskou horou filosofických textů (a zaznamenaných promluv) jedním „tunelem“, jednou chodbou, aniž by se směl domnívat, že všechny ostatní jsou horší či špatné, nebo snad dokonce k ničemu. Toto povědomí však v žádném případě nemůže a nesmí nikoho vést k předčasným závěrům, že všechno filosofování je též hodnoty nebo bez hodnoty. Celé dějiny filosofie jsou poměrně přesvědčivým dokladem toho, že není jedno, jak myslíme, ani že by to nebylo lze hodnotit. Jsou „velcí“ a vlivní filosofové, kteří mají velké myšlenky, ale kteří vedle těch velkých a vlivných myšlenek (a někdy žel i falešných, nepravých myšlenek) mají i některé malé nebo chybné myšlenky – a my je musíme od sebe rozpoznat a oddělit. A jsou „menší“ nebo méně známí filosofové, kteří – pokud jsou nalezeni a pokud jejich myšlenky jsou náležitě rozpoznány a zhodnoceny – mohou ovlivňovat další historii třeba i dlouho po smrti, přestože za svého života dokázali přesvědčit jen málokoho. Najít ty „pravé“ předchůdce nebo vzory je jen zčásti výsledkem nějakého metodického postupu, ale často plodem náhody a štěstí. Většinou jsme odkázáni na dobré (i špatné) rady učitelů nebo kolegů, ale ty musíme nakonec také posoudit a také přezkoušet, zda je možno s něčím v jejich myšlení dále a dobře pracovat. A tak se ukazuje, že vlastně od prvních počátků musíme budovat svou vlastní, zprvu jednoduchou a v mnohém chybnou „soustavnost“, „systematicnost“ vlastní, z jejíhož hlediska a na jejímž základu či předpokladu postupně své vlastní myšlení jednak opravujeme a zároveň prohlubujeme. Na začátku jsme velice závislí na jakémsi obecném konsenzu (většinou aniž bychom o tom věděli), ale postupně naše myšlení dostává určitější rysy, jakousi relativní, ale stále vylepšovanou samostatnost a svébytnost, a to v závislosti na některých předpokladech, které jsou u různých lidí různé (mluvíme o nadání nebo talentu). Ovšem závislost na vlastních předpokladech (onom „talentu“) je jiného druhu než závislost na jiných myslitelích a četbě (nebo naslouchání) jejich výkladům. Tam, kde někdo hodně čte a kde si hodně pamatuje, ale nebuduje si jakousi vlastní „filosofii“, můžeme mluvit spíše o „mnohovědění“ (staří tomu říkali polymatheia), byť spíše „mnohovědění“ o filosofii a o filosofických názorech, než že by šlo o skutečné (aktivní, tvůrčí) filosofování.

(120819)